אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת אשכז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ז אייר תרפ"ה - ירושלים
נמען: הרב זליג ראובן בענגיס, רב קלווריה

שבח לספרו 'לפלגות ראובן' על סדר קדשים. אין לומר שמחלוקת 'קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא' לגבי מקום המקדש היא דבר שאינו נוהג בזמן הזה, שהרי יש בה נפקא מינה לאיסור כניסה בטומאה. כללי הפסק לפי המהרי"ק הם תקנה מפני ההכרח, ולכן אולי אינם חלים בדברים שאינם נוהגים או נדירים. הרב קוק היה רוצה שגדולי הדור יעלו, אבל אין עדיין פרנסה לרבנים.

עיקרי הדברים

- שבח לספר.
- מקום המקדש בזמן הזה.
- כללי הפסק.
- אין פרנסה לרבנים.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. עה"ק[2] ירושלים ת"ו[3]. כ"ז אייר תרפ"ה[4]

שפעת שלו'[5] ואורה וברכה ישלח ד' מציון וירושלים לכבוד ידי"נ[6] הרב הגאון האמיתי, פאר הדור, סוע"ה[7] הרים, מוהר"ר[8] זעליג ראובן בענגיס שליט"א[9]

הגאבד"ק[10] קאלוואריע יצ"ו[11], וכא"ל[12] שוי"ר[13] באה"ר[14]. אחדשה"ט[15] דהדר"ג[16] שליט"א, הבית אורה, מאור תורה של ספרו הנפלא "לפלגות ראובן" אשר כמעשהו בראשונים כן מעשה תקפו וגבורתו בספרו זה, ועוד עולה עליהם במעלות הקודש וברו,,: דעה והקפה רבה בסדר קדשים, יברך ד' חילו. ומרוב עוצם טרדתי לא מצאה ידי לעיין בו כראוי, ורק לחבת הקודש

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרפ"ה - השנה תרפ"ה (1924/1925)
5 שלו' - שלום
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8 מוהר"ר - מורנו הרב רבי
9 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10 הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
11 יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
12 וכא"ל - וכל אשר לו
13 שוי"ר - שלום וישע רב
14 באה"ר - באהבה רבה
15 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
16 דהדר"ג - דהדרת גאונו

הצצתי מעט בין פלגיו הנחמדים. ואעיר כ״ד, במה שפשוט לכ״ג, בסו״ס[17] דזבחים, דפלוגתא דק״ר[18] קדשה לע״ל[19] אול״ק[20], לגבי מקום מקדש. חשיב מהדברים שאינם נוהגים בזה״ז[21], לגבי כללי הפסק, לפ״מ[22] שהשריש בתשו׳ מוהרי״ק[23] בש׳ קס״ה, שהדברים תמוהין. שהרי נפ״מ[24] רבתא לנו אם יש בזה״ז איסור כרת על הכניסה בטומאה במקום המקדש שיבנה בב״א[25], וכידוע מחלוקת הר״מ[26] והר״א[27] בפ״ו מה׳ ביה״ב[28], ויש שמפרשין דברי הראב״ד[29] שלא יש גם איסור לאו או עשה של תורה ג״כ[30], ויש מפריזין להקל עוד לדעתו, מה שלא ניתן ליכתב, ועכ״פ[31] היא פלוגתא בדבר הנוהג בזה״ז, ולא דמי כלל למחלוקת בענין חיוב קרבן, דודאי לא נהיג בזה״ז כלל, כד׳ תוס׳[32] שבת ע׳ ד״ה[33] ונודע המובא בדבריו. ועגלה ערופה י״ל[34] דמתקרי נוהגת בזה״ז לשיטת הרמב״ם[35] בפ״ד דה׳ סנהדרין, שאפשר לסמוך גם בזה״ז ע״פ[36] כל חכמי א״י[37], וכידוע מדעת הריב״ר[38] בזה, ואפשר שיצאו מב״ד[39] הגדול שבירושלים ולהביא ג״כ עג״ע[40].

---

17 בסו״ס - בסוף סוף

18 דק״ר - דקדושה ראשונה

19 לע״ל - לעתיד לבוא

20 אול״ק - או לא קדשה

21 בזה״ז - בזמן הזה

22 לפ״מ - לפי מה

23 מוהרי״ק - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ק (למשל: יעקב + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

24 נפ״מ - נפקא מינה

25 בב״א - במהרה בימינו אמן

26 הר״מ - הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

27 והר״א - ו + הר״א: הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

28 ביה״ב - בית הבחירה

29 הראב״ד - רבי אברהם בן דוד

30 ג״כ - גם כן

31 ועכ״פ - ועל כל פנים

32 תוס׳ - תוספות

33 ד״ה - דיבור המתחיל

34 י״ל - יש לומר

35 הרמב״ם - רבי משה בן מימון

36 ע״פ - על פי

37 א״י - ארץ ישראל

38 הריב״ר - הרב יעקב ב... ר... - שם אדם

39 מב״ד - מבית דין

40 עג״ע - עגלה ערופה

ואין ראי'[41] מתוס'[42] סנהדרין מ"ז נגד ד' מוהריי"ק וק"ו[43] דל"ש[44] לומר אתמורה שאינה נוהגת בזה"ז. שהרי אם הקדיש בזה"ז ג"כ הקדשו קיים, וממילא תמורתו תמורה, ונוהג בה כל איסורי הקדש. ובת' אגודת אזוב בהג"ה[45] לחי' עירובין שם הקשה על סברת מוהריי"ק, שהסביר משום שלא הי'[46] יכולת לידון על כל הלכה בפרט ולהכריע כ"א[47] בתור כלל אח"כ[48], אלא מתוך הכרעה כללית בא הכלל, והקשה שהסברא נותנת להיפוך, שאם היתה הכרעה פרטית לכל ענין י"ל שלא הכריעו כ"א במצות נהוגות בזה"ז. אבל מפני ההכרעה הכללית מה לי דינים הנוהגים בזה"ז או לא. ונראה דמוהריי"ק[49] ס"ל[50], דאין זה כח מכריע לגמרי, שמפני שראו שאחד הוא חריף יותר ראוי שבכ"מ[51] יכוין הוא אל האמת, דלפעמים גם מי שאינו כ"כ[52] חריף מכוין ג"כ אל האמת. אלא שמוכרחין לומר שראו חכמים צורך לתקן בזה תקנה, כדי ש/ " י ייעשה תורה כשתי תורות, ע"כ[53] מיעטו את המחלוקת ע"י[54] הכללים, ומפני שהוא רק תיקון מפני ההכרח משו"ה[55] לא נהיג לן עם הכללים במה דאינו נוהג בזה"ז, שאין כאן צורך שעה להכריע בהם בהכרעה שאינה מוכרחת כ"כ כמו ההשקפה הכללית מפני יפוי כחו של אחד מהחכמים על השני בכלל. ועפ"ז[56] י"ל קצת דה"ה בדברים שהם מעטי המציאות מאד בזה"ז לא יהיו שייכים כ"כ הכללים, ואפשר לפ"ז[57] להעיר מדהתוס' גבי תמורה וע"ע[58], כדכתב מר כ"ג[59] שליט"א.

ומגודל הטרדות אי אפשר לי כעת להתענג באריכות בדבריו הנחמדים באבני חן המתנוססות על פני ספריו הקדושים בכלל, וביחוד ע"פ ספרו הגדול האחרון אשר, הואילו בו כעת לכבדני בו. יישר חילו לאורייתא לאוי"ט[60]. ומה מאד חפצתי, שכ"ג ועוד גדולי הדור יבאו לשכן כבוד בחצרות ד' באה"ק[61]; ת"ו, והארץ הלא תאיר בעה"י[62] מכבוד תוה"ק[63], אבל צריכין אנו

---

41 ראי' - ראיה
42 מתוס' - מתוספות
43 וק"ו - וקל וחומר
44 דל"ש - דלא שייך
45 בהג"ה - בהגהה
46 הי' - היה
47 כ"א - כי אם
48 אח"כ - אחר כך
49 דמוהריי"ק - דמורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ק (למשל: יעקב + קלונימוס) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
50 ס"ל - סבירא ליה
51 שבכ"מ - שבכמה מקומות
52 כ"כ - כל כך
53 ע"כ - על כן
54 ע"י - על ידי
55 משו"ה - משום הכי
56 ועפ"ז - ועל פי זה
57 לפ"ז - לפי זה
58 וע"ע - ועבד עברי
59 כ"ג - כבוד גאונו
60 לאוי"ט - לאורך ימים טובים
61 באה"ק - בארץ הקודש
62 בעה"י - בעזרת השם יתברך
63 תוה"ק - תורתנו הקדושה

לרחמי שמים מרובים, למצא את הדרכים הנכונים לפרנסתהון דרבנן, בכבוד והדר, מה שחסר לנו עדיין כעת, עד ירחם ד' את עמו ונחלתו ויראנו בישועתו בקרוב. והי'[64] זה שלו' כנה"ר[65] ונפש ידי"ע[66] דוש"ת[67] באה"ר מהר הקודש מירושלים, הק'[68] א.י. הנ"ל[69] ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

64 והי' - והיה
65 כנה"ר - כנפשו הרמה
66 ידי"ע - ידידו עוז
67 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
68 הק' - הקטן
69 הנ"ל - הנזכר לעיל